

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Een dankaltaar in Bethel

“En hij bouwde aldaar een altaar, en noemde die plaats El Beth-El”

Genesis 35:7a

‘t Wordt dankdag. Dankaltaren passen omdat we zo gezegend zijn. Echter niet op de plaats van ons goeddenken. Niet als we de broekzakken nog vol hebben met afgoden. Maar in Bethel - het huis Gods, waar de Heere Zich openbaarde als een belovend God. Om daar neer te knielen in aanbidding vanwege Gods trouw in het vervullen van Zijn belofte.

Jakob is teruggekomen in Kanaän. Hij gaat niet wonen in Sichem, wel erbij. Hij bouwt een huis; hij maakt stallen voor zijn vee. ‘t Was dus niet voor even, op doorreis. Hij dacht er permanent te blijven. We kunnen er begrip voor opbrengen. In Paddan-Aram had heel de familie in afzondering geleefd. Toen die lange reis. Tenten bleven tenten. De ene keer te koud en dan weer te warm. Bovendien de kleding werd stoffig en het brood werd oud. Het gerief van een stad vlakbij was aantrekkelijk. De vrouwen zullen wel een hartig woordje hebben meegesproken.

Jakobs keus was echter dwaas. Gelijk elke keus dwaas is die buiten de Heere om wordt genomen. Niet Sichem was de plaats waar Jakob had moeten komen, maar Bethel.

Hoe was Jakob gezegend. De Heere had Zijn belofte in Bethel gedaan vervuld. Verder nog. Jakob had een nieuwe naam ontvangen: Israël. Hinkend was hij uit de Pniëlsnacht gekomen, maar onuitsprekelijk beweldadigd door zijn God. Jakob niet meer Jakob, maar Israël. De zon was hem in de natuur en in de genade opgegaan.

We zouden denken die man reist terstond door naar Bethel. Om daar zijn

God de gedane geloften te betalen, om daar een altaar der dankbaarheid op te richten. Maar niets is vanzelfsprekend in het leven van een mens, ook niet in het leven van Gods kind. Gods weg loopt van Bethel naar Pniël, en van Pniël naar Bethel. Hij brengt in Pniël, en Hij moet ook weer in Bethel brengen. Jakob brengt zichzelf er niet. U kunt tegenwerpen: hij richt toch bij Sichem een altaar op! O zeker - zelfs krijgt dat altaar de naam: de God Israëls is God. Dat was prachtig. Maar Sichem hoort niet bij Gods weg. Dat was Jakobs keus. De Heere zal ook nu weer Jakob daar brengen waar hij moet zijn.

Daar gaat Dina de dochter des huizes uit om eens in Sichem rond te kijken. In onbevangingheid en argeloosheid stapt ze door de straten van Sichem. Zou ze gewaarschuwd zijn door vader Jakob? We weten het niet. Zou het zo geweest zijn dan heeft ze vast wel gezegd: papa, maakt u geen zorgen, ik ben oud en wijs genoeg. Ja wat zegt een tiener al niet op haar leeftijd. U weet verder wel hoe het gegaan is. Sichem, de prins, in zijn prachtige woning, o ja - Dina heeft zich verzet, ze heeft gevochten voor haar eer, maar Sichem was te sterk. En toen die wraak van haar broers, een verschrikkelijke slachtpartij, een bloedbad in de stad Sichem. Jakobs hart kromp ineen. Hij schuldig aan de ontering van zijn dochter. Hij schuldig aan de gemene moord op weerloze mannen. O zijn dwaze keus!

Zeg het eens, jongens en meisjes, zeg het eens ouders, gaat het goed als we God buiten de dingen houden? En dan dat vreselijke zelfverwijt over te houden!

Zeg nu niet God heeft dit alles gewild om Jakob op zijn plaats, in Bethel, te

krijgen. Wij staan verantwoordelijk, tenvolle. Maar God gebruikt wel de zonde om Jakobs weg daar bij Sichem af te breken. God is God; zelfs de zonden moeten medewerken.

Wonderlijk is dat: Jakob in het beloofde land, God Die Zijn belofte had vervuld, en nu Jakob die de dood voor ogen heeft. Weldra zullen de heidense omwoners van de stad Sichem aankomen en zich wreken aan Jakob en zijn zonen. Met de dood voor ogen vluchten zij heen, en zo komt Jakob in Bethel, zo wordt Jakob door zijn God in Bethel gebracht, om daar het dankaltaar op te richten. En de weg naar ‘s vaders huis was toen ook niet meer moeilijk. De zoon die vader Izak zo bedrogen had, beleed zijn schuld. Er kwam verzoening.

Dankdag houden, een dankaltaar oprichten, ja maar op de plaats waar de Heere wil. Niet mijn plaats, niet mijn altaartjes, maar in Bethel, het huis Gods. Waar ik niet kom en niet wil komen, hoe beweldadigd ook, daar brengt de Heere Zelf. De God van Bethel is de belovende God. Hij zegt toe alle nooddrift voor tijd en eeuwigheid voor leven en sterven. Hoe dat kan voor Jakobs, voor zondaars? Vanwege hét Altaar Jezus Christus. Al Gods beloften voor dit tijdelijke en voor het eeuwige leven zijn gefundeerd in Hem Die als Lam Gods geslacht is. Dat Jakobs komen in Bethel en Pniël is Gods eenzijdige liefde. Dat Jakobs opnieuw komen in Bethel is Gods eeuwige trouw. Schaamrood moeten we worden omdat we niet wederkomen in Bethel. Zo beweldadigd en dan geen dankbaarheid! Welk een wonder dat de Heere niet voor eeuwig wegwerpt!

De God van Jakob brengt weder in Bethel. Daar is dan alleen aanbidding en verwondering. Zulk een dankdag wensen we elkaar hartelijk toe. Opdat God de lof, de aanbidding en de heerlijkheid ontvangt voor al de door Hem vervulde toezeggingen. *Ds.v.Z.*

Van de administratie

In de afgelopen 2 weken konden we 7 nieuwe abonnees inschrijven, waarvan er 3 door een abonnee uit Urk werden opgegeven. Een voorbeeld ter navolging. Aan giften werd f 37,- ontvangen.

Voor alles weer hartelijk dank.

Op de vraag naar adressen van enkele abonnees in het vorige nummer, hebben we helaas geen reacties gehad.

Graag zo mogelijk alsnog een berichtje, als u iets weet van die abonnees.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

wat jaren gedragen en gespaard mogen worden voor elkaar en voor de familiekring. Woensdag 21 oktober was het 40 jaren geleden dat ds. v.d. Ent in het ambt van dienaar des Woords werd bevestigd in Werkendam. Sindsdien mochten meerdere gemeenten gediend worden. We wensen onze vriend en broeder van harte toe dat hij nog enige tijd is staat gesteld mag worden om het ambt van dienaar des Woords te bekleden. Dat waar mag zijn bij het klimmen der jaren: "In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen, dat de HEERE recht is; Hij

is mijn Rotssteen en in Hem is geen onrecht." Sinds 13 maart 1969 wordt door ds. v.d. Ent de rubriek "Voor de jeugd" verzorgd in het blad Bewaar het Pand. Het wordt door jong en zeker ook door oud met veel waardering gelezen. We hopen van harte dat de Heere ook voor deze arbeid nog kracht en lust en liefde wil geven. Bovenal stelle de Heere al de arbeid die verricht mag worden tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk en tot eer van Zijn Naam.

In het volgende nummer van ons blad zal D.V. uitgebreider op bovenstaande jubilea worden ingegaan.

AvH.

Generale Synode (3)

De eerste vergaderweek (vervolg)

Buitenlandse Zending

Na de toespraak van ds. A. Lewin uit Frankrijk kwam het werk van de zending aan de orde.

Onze kerken werken op vier terreinen: Torajaland in Indonesië; Venda, KwaNdebele en Botswana in Afrika. Op dit moment werken daar de predikanten ir. J. Slagboom, M. Rebel, H. Jonkman, J.C. Wessels.

Als vertaler is uitgezonden drs. H. Visser. De Generale Synode besloot om zo mogelijk op een vijfde terrein de zendingsarbeid aan te vangen. Deputaten denken aan een gebied waar de Islam opruikt. De kerkelijke zendingsopdracht werd uitgebreid. Deputaten werken voortaan niet alleen meer op terreinen van de heidenvolken, maar kunnen ook onder ontkerstende volken het Evangelie gaan verkondigen.

In Nederland wordt het 30 personen tellende deputaatschap geleid door voorzitter drs. W. v. Heest en secretaris ds. J.H. Carlier. De werkzaamheden op de verschillende terreinen wordt door het werk in drie secties ondersteund.

Met grote dankbaarheid werd kennisgenomen van het verrichtte zendingswerk.

Sinds 1928 werken onze kerken in Mamasa. In 1947 konden deze kerken in bijzijn van zendeling ds. M. Geleijnse zelfstandig worden. De kerk in Torajaland (GTM) telt nu ongeveer 76.000 leden in ruim 300 gemeenten die gediend worden door 50 predikan-

ten. Gevraagd werd hoe men omgaat met de eigen cultuur op de terreinen. Mag men de mensen onze organisaties wel voorhouden? De secretaris antwoordde daarop duidelijk dat de evangelieverkondiging wedergeboorte en bekering van alle dingen vraagt. Dat omvat ook de oude cultuur. Helaas moest men met droefheid vermelden dat de GTM ondanks onze correspondentie daarover blijft volharden op de weg om alle ambten open te stellen voor de vrouw.

Wat betreft het werk in KwaNdebele zijn deputaten bezorgd door de afwezigheid van mannen in het kerkelijke leven, vanwege werk in de grote steden. In de gemeenten worden alleen niet-ambtelijke taken door vrouwen verricht. De kerk behoort tot de (zwarte) Sinode Middellande van de GKSA en telt ongeveer 2.100 leden. Naast het veldwerk wordt er gearbeid op de Bijbelschool Mukanhyo, en o.a. in het project Uthando voor mensen met een handicap en het kerkerproject.

Het Vendaterrein in Zuid-Afrika waar onze kerk zending bedrijft omvat het gebied van de (zwarte) Sinode Southpansberg van de GKSA. Hier zijn ongeveer 9.000 leden verdeeld over acht gemeenten met zeven predikanten.

In Vendaland ontwikkelen de kerkelijke structuren naar zelfstandigheid. De gemeenten nemen nu zelf ook zendingswerk ter hand. Via de opleiding aan de eigen Iyani-bijbelschool wor-

Van de redactie

Ds. H.C. v.d. Ent

Namens redactie en bestuur van Bewaar het Pand willen wij ds. en mw. van der Ent alsook de kinderen en de kleinkinderen van harte gelukwensen met het feit dat zij 15 oktober 40 jaren gehuwd mochten zijn. We hopen dat ds. en mw. van der Ent nog

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijomstraat 2, 4251 EP Werkendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

den o.a. de evangelisten gevormd. Deputaten zullen dit werk de komende 20 jaar nog financieel blijven steunen.

Ondanks de moeilijke tijden in het Siloam en Donald Fraser ziekenhuis, kon ook het pastoraat en evangelisatiewerk weer voortgezet worden.

In de Geref. Kerk van Suid-Africa is ook nog een (blanke) Sinode Potchefstroom en (kleurling) Sinode Suidland. Men is nu bezig om in de GKSA een kerkelijke structuur te zoeken onafhankelijk van ras.

Het werk in Botswana onder de Bosjesmannen vordert zodat reeds een deel van het Kerst- en lijdensevangelie in de Nahro toontaal vertaald werd.

Van de leden in het land wordt niet alleen f 24,00 per lid gevraagd opdat ook deze arbeid goede voortgang zou vinden. Meeleven moge ook blijken in voorbede en betrokkenheid bij zendingsdagen en -avonden. In het zendingsblad wordt u meer over de geestelijke zegeningen van deze arbeid verteld.

Diakonale Aangelegenheden

Deputaten Adma hebben in de achterliggende periode het werk verdeeld over vier commissies. Zij zagen als taken het toerusten van diakenen en gemeenten om dienend bezig te zijn t.a.v. gehandicapten, jeugd en ouderen, geestelijke gezondheidszorg.

Graag zou men in de komende periode de grote wijzigingen in de visie op het diakenambt meer bekendheid willen geven in de gemeenten.

Gedacht wordt om de waarde van het diakonaal huisbezoek meer bekendheid te geven. Diakenen zijn er niet slechts als financiële hulpverleners. Zij hebben ook met andere gaven werkzaam te zijn bij noden in de gemeente. Gesignaleerd werd de grote toename van de psycho-sociale nood. Dankbaar werd vermeld het werk van het Geref. Psychiatrisch Ziekenhuis en van GLIAGG De Poort.

Omdat er ook vragen over het beheer van de schepping gesteld waren gaven deputaten daar antwoord op. In het licht van wat de Bijbel zegt werd een praktische uitwerking gegeven over rentmeesterschap. Verwezen werd naar de principiële bezinning in de acta van de vorige Generale Synode en in het Diakonale Handboek.

Zij erkennen echter dat het in de toe-

rusting van en door diakenen in de eerste plaats om de geestelijke toerusting gaat. Hun maatschappelijke voorlichting staat niet los van de oefening in Godsvrucht en het met troostrijke woorden vermanen van de mensen.

Via het gewaardeerde Adma-info wordt tweemaandelijks actuele informatie doorgegeven.

Emeritiskas

Wanneer een gemeente een ambtsdrager van Jezus Christus beroept is hij zijn leven lang aan de dienst van de kerk verbonden.

Wanneer hij zijn leven lang trouw in de dienst blijft heeft de gemeente de verplichting op zich genomen om in zijn onderhoud te voorzien. Ook voor de periode dat hij ongeschikt is geworden om zijn ambt uit te oefenen. Hoewel er schijnbaar overeenkomst is met het recht op "pensioen" is dat bij een predikant principieel anders. Er is geen sprake van uitgesteld loon.

De kerk heeft van de overheid het recht gekregen om op haar wijze te voorzien in een uitkering bij emeritaat. Om een plaatselijke kerk niet te veel te belasten hebben we binnen ons kerkverband een algemene kas gevormd die de middelen verstrekt om aan de verplichtingen te voldoen. In de komende periode zal bezien worden of er wijzigingen in het bestaande stelsel aangebracht moeten worden omdat de verplichtingen toenemen. Inmiddels werd wel een instructie aangenomen om art. 13 KO aan te vullen in geval van emeritering wegens ziekte.

Vanwege de financiële mogelijkheden werd door deze kas tijdelijk een diakonale taak vervuld t.a.v. de weeskinderen van een overleden kandidaat.

Theologische Universiteit

Zoals bekend wordt 48% van de financiën voor onze opleiding door de overheid gesubsidieerd. Door de bijdragen uit de kerken en de afdrachten van het Vrouwencomité konden de boekjaren met een batig saldo worden afgesloten.

Door de Generale Synode werd toestemming verleend om een sobere wijziging aan te brengen in het Universiteitsgebouw. De aula zal met een multi-functionele ruimte uitgebreid kunnen worden. De senaatskamer en de bibliotheek zullen vergroot worden.

Militairen

Door de gewijzigde taakopvatting van

het leger hebben deputaten geen activiteiten meer ondernomen om predikanten te werven.

Zij rapporteren dat van de vijf dienende legerpredikanten goede dingen gemeld kunnen worden.

De Generale Synode draagt hen op om alsnog uitvoering te geven aan de vorige opdracht om met andere kerken zoals bijv. de Ger. Gemeente te zorgen voor onze militairen in het buitenland.

Varenden

Velen die op de binnenvaart zitten kunnen 's zondags de kerkdiensten bezoeken, maar van anderen die geen eigen schip hebben, maar voor een rederij varen, moet gezegd worden dat de ontkerkelijking hen niet voorbijgaat. Tijdens de pastorale bezoeken ervaart de vrijgestelde zijn werk soms als evangelisatiewerk. In diverse havensteden zijn contactpersonen aangesteld die de schepen bezoeken. Bij de bezoeken op de zeeschepen van de koopvaardijvaart wordt men naast de geestelijke nood vaak ook geconfronteerd met diakonale nood.

In het driemaandelijks periodiek "Kompas" wordt allerlei informatie doorgegeven.

Gereformeerde Bond

De weg tot kerkelijke eenheid met de N.H. kerk blijft geblokkeerd vanwege het verschil over NGB 27-29. Wij menen dat de kerk niet daar is waar nog ruimte wordt gelaten voor, maar waar binding is aan het Woord. Maar omdat er op een groot deel van het gereformeerde belijden wel overeenstemming is, zullen de contacten met het hoofdbestuur van de Geref. Bond worden voortgezet.

Gehandicapten

Verschillende predikanten zijn werkzaam in de gezondheidszorg. In verzorgings-, verpleeg- en ziekenhuizen werken zij onder mensen met een lichamelijke en verstandelijke handicap. Deputaten hebben bezinningsdagen belegd rondom de problematiek van levensbeëindiging, erfelijkheidsonderzoek en dovenpastoraat.

Besloten werd dat dit deputaatschap voortaan de naam zal dragen: "Deputaten Pastoraat in de gezondheidszorg".

Kerkelijk Administratief Bureau

Over uitbreiding tot een Centraal Bureau in Veenendaal wordt nog apart gesproken.

De werkzaamheden van het huidige kantoor zijn goed gegroeid. Werk wordt verricht ter ondersteuning van o.a. de financiële administratie van de vele deputaatschappen en de correspondentie van kerkelijke vergaderingen. Het gebruik van het adresbestand voldoet aan de waarborgen van de Wet persoonsregistratie.

Quaestor

De penningmeester van de Generale Synode werd verschillende malen opgedragen in het gebed daar hij wegens ziekte uitgeschakeld is om de zittingen van de synode bij te wonen. Zijn rapport werd onder dank goed gekeurd. Mijn gastheer merkte op dat de Generale Synode relatief goedkoop werkt. Het kost ons in de drie jaar ongeveer f 1,00 per lid.

Hulpverlening

In Adma-info van september wordt de projectenlijst doorgegeven waaraan de opbrengst van de collecten wordt besteed. Er worden 15 vaste projecten genoemd o.a. in Brazilië, Sulawesi, Honduras, Zuid-Afrika, Haïti, Libanon en Israël. Daarnaast zijn er 19 projecten die aanbevolen worden om te steunen en door deputaten ook éénmalig of zonodig opnieuw gesteund worden. Met name verschillende projecten in de voormalige Oostblok landen worden niet vergeten. Omdat de februari collecten het dubbele opbrengen wat de Generale Synode vraagt kan in velerlei noodhulp worden voorzien.

En bij ramphulp kan gekozen worden om via christelijke hulpverleningsorganisaties ter plekke in de nood te voorzien.

De Generale Synode besloot ook een fonds te vormen om buitenlandse studenten in staat te stellen om in Apeldoorn te studeren.

Kerkelijke Archieven

Deputaten gaven een overzicht van alle synodale archiefstukken van 1892 tot heden.

Van de in mei 1940 verkoolde comitéstukken uit het archief in R'Dam-C. wordt op dit moment onderzocht om een transcriptie te maken.

Deputaten zouden ook graag een documentatiecentrum inrichten van andere relevante voorwerpen.

Bij de nieuw te bouwen uitbreiding van het Universiteitsgebouw zou daar ruimte voor gemaakt kunnen worden.

Terugblik eerste week

Ieder synode-lid heeft op eigen manier zijn verantwoordelijkheid voor Gods aangezicht beleefd. Er is veel voorwerk biddend verricht. Niet altijd is het gewenste resultaat verkregen waar op gehoopt werd. Tegenstellingen werden niet weggenomen.

Het mag niet verzwegen worden dat er momenten waren dat de spanning voelbaar was. Belangrijke besluiten moesten genomen worden. Andere wachten nog. Laten we echter niet vergeten dat het van niet minder belang is dat de besluiten biddend uitgevoerd zullen worden. Daar is evenzeer meebidden voor nodig.

Opdat de Koning van de kerk harten neigen wil tot de tere vreze van Zijn Naam.

MvdS.

kerk" zijn. Velen, die van deze theologische gedachten over de Kerk niets weten, laten in de praktijk dezelfde klanken horen. Het komt op het geloof aan, zegt men. Wat dan onder geloof verstaan wordt, blijft in het duister. Je kunt in ieder geval ook "buiten de kerk geloven". Waarom zou je naar de kerk gaan en van de kerk lid worden?

We moeten eerlijk zeggen dat er ook anderen zijn, die achter dit artikel een vraagteken zetten. Dat vraagteken zet men dan eigenlijk niet achter de hier beleden waarheid, maar achter de mogelijkheid van beleving in deze tijd. Gelet wordt op de treurige toestand van de kerk. Het uiterlijk en innerlijk verval in de kerk is zo groot dat het niet mogelijk is om zich bij die kerk te voegen. Men stelt, dat de zichtbare openbaring van de kerk althans in eigen omgeving verdwenen is. Daarom leidt men een onkerkelijk leven zonder enige band aan de kerk. Nu behoeven wij niet te oordelen over allerlei plaatselijke omstandigheden, die voor hen, die Gods Woord beminnen, moeiten brengen. Het gaat echter om het gevaar dat de Kerk des Heeren niet gewaardeerd wordt naar Gods Woord. We kunnen er dan niet aan voorbijgaan dat het, óók onder ons, niet denkbeeldig is.

Daarom is het goed om naar dit artikel te luisteren, dat vanuit de betekenis van de Kerk de noodzaak om zich bij die Kerk te voegen onderstreept: "Wij geloven aangezien deze heilige vergadering is een verzameling dergenen, die zalig worden en dat er buiten haar geen zaligheid is, dat niemand van wat staat of kwaliteit hij zij, zich behoort op zichzelf te houden om op zijn eigen persoon te staan, maar dat zij allen schuldig zijn, zichzelf daarbij te voegen en daarmee te verenigen..."

Buiten haar geen zaligheid...

Buiten de Kerk geen zaligheid! Het staat werkelijk in onze Nederlandse Geloofsbelijdenis. Lijkt ons haast vreemd. We zijn geneigd zulke woorden te beschouwen als een uiting van kerkelijke hooghartigheid. We kunnen het nog begrijpen dat de Roomse kerk deze uitspraak hoog houdt, maar menen toch dat ze in het reformatisch belijden niet thuis horen.... Zo wordt toch voor het besef van velen de Kerk een plaats gegeven, die haar niet toekomt. Eigenlijk een plaats naast Christus. Buiten Hem is er geen zaligheid. Dit mag toch niet van de Kerk gezegd worden!

Nederlandse Geloofsbelijdenis (44)

Schuldig zich bij de ware Kerk te voegen

Met artikel 28 hebben velen moeite. We kunnen dat begrijpen als we zien, waarom het in dit artikel gaat. Centraal staat hier de roeping van ieder om zich bij de ware Kerk te voegen.

Het opschrift is in dit opzicht niet onduidelijk: "dat een iegelijk schuldig is zich bij de ware Kerk te voegen".

In een tijd van weinig waardering van de Kerk in het licht van Gods Woord spreekt dit niet aan. Er is vandaag een brede stroom van mensen, die zich meer verwant voelen met de opvatting, dat het niet om de Kerk gaat

maar om het Rijk Gods en de wereld. De Kerk is er voor de wereld. Niet ieder zal zich even sterk uitdrukken maar toch wordt ook dan "de toewending van de Kerk naar de wereld" eenzijdig benadrukt, terwijl er weinig oog is voor de Kerk als de vergadering der gelovigen en als het lichaam van Christus. Soms gaat men nog verder en horen we dat de Kerk er niet alleen is, waar gelovigen samenkomen maar ook daar, waar mensen zich inzetten voor de gerechtigheid in deze wereld. Er zou behalve de Kerk, zoals wij die zien, ook nog een "verborgen

We moeten geen al te gemakkelijke oplossing zoeken om deze woorden te verstaan. Men zegt bijv. wel: het gaat hier om de onzichtbare Kerk. Buiten die Kerk is geen zaligheid. Dat is in strijd met dit artikel zelf. Dan spreekt trouwens de noodzaak om zich bij de ware Kerk te voegen, in het geheel niet meer. Het doet ook geen recht aan het verstaan van deze woorden in de tijd der reformatie. Dat deze woorden hier opgenomen zijn getuigt ervan, dat in die tijd de Kerk des heeren naar Gods Woord beleden werd: als de vergadering der gelovigen maar ook als de plaats waarbinnen God de zaligheid door Woord en Geest wil schenken.

De uitspraak "buiten de Kerk geen zaligheid" is verbonden aan de kerkvader Cyprianus. Het was er hem niet om te doen de zaligheid te verbinden aan het uiterlijk lidmaatschap van de Kerk. Zo zou de kerk het instituut worden, waarin vanzelfsprekend de zaligheid werkelijkheid is. Cyprianus benadrukte de band van de Kerk aan Christus en het heil, dat in Hem geopenbaard is. Binnen die Kerk wil de Heere Zijn heil schenken. Hij wees op de ark van Noach. Het was de beslissende zaak binnen of buiten die ark te zijn. Aan die ark had God de belofte van behoud verbonden. Bij Cyprianus zijn "buiten Christus geen zaligheid" en "buiten de Kerk geen zaligheid" aan elkaar verbonden. De Kerk des Heeren is de gemeenschap, waarbinnen de Heere door Zijn Woord en Geest de gemeenschap met Christus werkt en schenkt.

In die zin mogen we deze woorden verstaan. Niet in de Roomse zin van: buiten ons kerkelijk instituut, buiten de paus geen zaligheid. Niet in de kerkistische zin: buiten onze kerk geen zaligheid. Hoe vaak komt het niet voor dat een kind van God buiten de grenzen van eigen kerk als niets geacht wordt! Het kan soms "goed gaan" in een gesprek en ineens: o, ben je.. en dan volgt de naam van de kerk, waarbinnen het toch eigenlijk onmogelijk is bekeerd te worden. We kunnen wel zeggen dat dit niet gezegd wordt in artikel 28. Er staat niet: buiten de Kerk geen zalige. Er zijn wolven binnen de kerk en schapen buiten de kerk. Hier spreekt de achting voor de Kerk des Heeren. We kunnen denken aan de woorden van Brakel in de Redelijke Godsdienst: "De kerk is de eer van Christus, daar wordt Christus beleden en uitgeroepen over de gehele wereld; die is als een Banier op een

berg om daarheen te verzamelen; die is een Stad op een berg, het licht schijnende in de duisternis; het middel, waardoor de waarheid wordt bekendgemaakt en bewaard; het middel van de bekering der zielen; daarom is een ieder verplicht hiertoe te helpen, door zich tot de Kerk te voegen".

De bijzondere betekenis van de Kerk verplicht. Het is in dat licht naar Gods Woord erg de Kerk des Heeren te verachten. Het is het verachten van de Kerk als het Lichaam van Christus en van Kerk als het middel, dat God gebruikt om door Woord en Geest Zijn genade te schenken.

We kunnen hier de woorden van Calvijn citeren uit de Institutie, die licht geven over deze uitspraak: "Maar aangezien nu ons voornemen is te handelen over de zichtbare kerk, zo laat ons reeds alleen uit de naam "moeder" leren, hoe nuttig, ja noodzakelijk de kennis omtrent haar voor ons is; dewijl er geen andere ingang is tot het leven, indien zij ons niet in haar schoot ontvangt, baart, ons voedt aan haar borsten, en eindelijk onder haar hoede en leiding neemt, totdat wij, na het sterfelijke vlees afgelegd te hebben, gelijk zullen zijn aan de engelen". Hier gaat het niet om kerkelijke hoogheid, maar om de erkenning van wat wezenlijk tot de Kerk des Heeren behoort!

Onderhoudende de enigheid

Artikel 28 werkt op een aparte manier uit, hoe men zich tot de ware Kerk moet voegen en zich met haar verenigen: "onderhoudende de enigheid der Kerk, zich onderwerpende aan haar onderwijzing en tucht, de hals buigende onder het juk van Jezus Christus, en dienende de opbouw der broederen naar de gaven die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelfden lichaams".

Het eerste hier is: het onderhouden van de eenheid van de Kerk. De eenheid is een wezenskenmerk van de Kerk des Heeren. De ware gelovigen vormen samen het lichaam van Christus. Dat lichaam is één. Door dat lichaam stroomt hetzelfde bloed. Eén Geest leidt hen. Eén geloof verbindt aan Christus en elkaar. Zij dienen één Heere. Het is de roeping van de gelovige om die eenheid te onderhouden. Het tweede is: het zich onderwerpen aan haar onderwijzing en tucht. De Kerk is tot onderwijs geroepen. In de kerkdienst komt dat uit. Daar wordt het Woord Gods gepredikt in verklaring en toepassing. Daar is het onder-

wijs in de weg tot de zaligheid en in de verborgenheden der genade. Daar wordt ook onderwezen de wandel vanuit Christus naar Gods geboden. Daar is ook de tucht van het Woord. De zonden worden daar ontdekt. Gewaarschuwd wordt voor de straf op het leven in de zonde. Daar wordt de tucht toegepast.

Onze belijdenis spreekt van een onderwerpen aan onderwijzing en tucht. Het is roeping. Toch: hoe goed is die onderwerping voor het ware geloof! Als de kerkdienst gebruikt wordt tot ontdekking van eigen ongerechtigheden, als het onderwijs uitdrijft tot God in Christus...Dan is het Woord dat onderwijst goed en geeft het door Gods Geest vrucht in het leven.

Het derde is: buigend onder het juk van Christus. Hij heeft bevelen gegeven aan Zijn Kerk. Eigenlijk zijn al de inzettingen des Heeren het juk van Christus. Denk eens aan de kerkdienst zelf, aan de sacramenten van Doop en Avondmaal, aan het onderhouden van Gods dag. Het is een heilige roeping om onder Zijn bevelen te buigen. Maar dan juist als "onder het juk van Christus". Hoe wordt dat in de beleving van de dienst des Heeren als een goede zaak ondervonden. Het is geen zwaar en knellend juk voor het ware geloof. Zijn juk is zacht en Zijn last is licht! Zijn bevelen zijn bevelen Zijner liefde.

Het vierde is: dienend de opbouw der broederen... Hier spreekt de roeping tot de beoefening van de gemeenschap der heiligen. God heeft ieder persoonlijk gaven gegeven en eist die tot welzijn van elkaar aan te wenden. Ieder moet "zich schuldig weten zijn gaven ten nut en ter zaligheid der andere lidmaten gewilliglijk en met vreugde aan te wenden". Zo openbaart zich het levend geloof in het onderwijs aan elkaar, in het daadwerkelijk hulp bieden bij de noden van de andere leden.

Hoe is het?

Als we dit eerste gedeelte van artikel 28 lezen dan kunnen we niet voorbijgaan aan de ingezonken toestand van de Kerk des Heeren van vandaag. Terecht wordt hier beleden dat ieder schuldig is zich bij de ware kerk te voegen. Daar mag niets van af gedaan worden.

Maar dan is deze belijdenis ook tot onderzoek van de Kerk van vandaag! Moeten we dan niet zeggen dat de zaken, die hier ondersteld worden, vandaag zo weinig uitkomen in de

Kerk des Heeren? We kunnen noemen: de eenheid, het onderwijs, de tucht, de gemeenschap der heiligen. Hoe verbroken is de eenheid onder die God vrezen. Wat is in het onderwijs door de prediking weinig de kracht van het Woord Gods en van het leven der genade. Wat worden de zonden weinig bestraft. Hoe weinig komt de

liefde onder elkaar uit. De roeping tot ieder om zich bij de Kerk te voegen bevat een roeping tot wederkeer voor de Kerk. Tot ontwaking. Om door de Heilige Geest in verootmoediging voor God weer openbaar te komen in de beleving van het waarachtig kerk-zijn.

D. Slagboom.

Een werker in stilte (7)

Wanneer we ons verdiepen in de levensgang van Leendert Huibert van der Meiden, dan ligt er tussen zijn geboorte in Hazerswoude en zijn overlijden in Den Haag een periode van 80 jaar. Geboren 20 april 1882, overleden 24 november 1962.

Zijn leven is niet vruchteloos geweest. Zijn leven, door de Heere gewild, is gebruikt voor Gods kerk, Zijn koninkrijk en de samenleving.

In een beknopte levensschets schrijft Van der Meiden, denkend aan zijn geboorte. Mijn ouders hebben misschien bij mijn geboorte gevraagd: "wat zal dit kindeke? Nadat er tachtig jaren voorbijgesneld zijn, moeten wij zeggen: wat dit kindeke werd, is alleen te danken aan Gods genade, eveneens wat hij mocht doen". In deze woorden hebt u Van der Meiden. Gelijk hij ook aan het eind schrijft: "Mij heeft niets ontbroken. De Heere maakte alles wel. Hij geve ons maar veel verootmoedigende genade en bediening uit de rijke volheid van Christus. Die Koning en Borg bediene Zijn kerk, Zijn bruid, uit Zijn volheid, opdat zij recht als bruidsgemeente mag leven, getuigen en wachten. Veel ontrouw klaagt ons aan; veel afwijking roept tot bekering en veel schuld moet ons dringen tot het gebed: verzoen de zware schuld, die ons met schrik vervult; bewijs ons Uw genade". Ook deze woorden, die duidelijk een belijdenis laten horen, kwamen uit zijn hart. Werd Van der Meiden in 1938 hoogleraar, hij is altijd dominee gebleven. De echt pastorale inslag, die hem kenmerkte, toen hij predikant was, is hem eigen gebleven. In de gemeenten, waarin hij voorging, werd dit merkbaar. Hij had in zijn prediking niet zo de welsprekendheid als van een Wisse en het sprankelende van een Van der Schuit, maar men kon hem horen. Het was zijn lust om getrouw schriftuurlijk, bevindelijk te preken. In het thema en de verdeling

van de preek lag al veel opgesloten, zodat menige student die noteerde. Zes dagen na de herdenking van zijn gouden ambtsjubileum overleed hij vrij plotseling. De herdenkingspreek had hij uitgesproken in zijn laatste gemeente Den Haag-Centrum. Na zijn emeritering als hoogleraar vestigde hij zich met zijn vrouw in de voor hem zo bekende stad. De tekst van de jubileumpreek was Galaten 6:14: "Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus, door Welken de

wereld mij gekruisigd is en ik der wereld". Na de preek uitte de jubilaris zijn verlangen om spoedig ontbonden en met Christus te zijn. Nu die wens ging enkele dagen daarna reeds in vervulling. Zijn heengaan deed veel bij hen, die hem gekend hebben als predikant en als hoogleraar. Prof. Van der Schuit, met wie Van der Meiden 50 jaar heeft mogen samenwerken, zei het op zijn eigen markante wijze: "Vader is boven zo werd zaterdag bericht. In Amsterdam waren in de huizen aan de grachten veel souterains (Van der Schuit heeft in Amsterdam als predikant gestaan). Veel van die huizen hadden het bordje: "de werkplaats is beneden, het woonhuis is boven". De werkplaats is nu voor Van der Meiden gesloten; hij is nu eeuwig in het woonhuis". "En, aldus Van der Schuit, ik kom ook, want in het huis van de Vader zijn vele woningen".

Van der Meiden spreekt nog, nadat hij gestorven is. Ik hoop ook vandaag. Geschiedenis op zich is niet meer zo'n aantrekkelijk vak. In de kerkgeschiedenis zich te verdiepen, komt ook niet

Mijn geloofslied

1

'k Kreeg geloof en daarom ken ik,
Ken ik afgrond van ellend';
Ken ik volheid van ontferming,
Door Gods hand tot mij gewend.
Daarom ken ik bange dagen,
Vloek en toorn en doem en dood;
Maar 'k zag ook de Heilzon dagen,
Die verlost en redt uit nood.

3

'k Kreeg geloof en daarom deel ik,
Deel ik in het hoogste goed.
In gemeenschap met m'n Heiland
Is het zalig deel zo zoet.
Daarom deel ik in verzoening,
Door het Lam voor mij geslacht,
Dat de volle boetedoening
Voor me heeft teweeggebracht.

5

'k Kreeg geloof en daarom erf ik,
Erf ik eens de grootste schat,
Naar het Testament mijns Vaders,
In de gouden lichtenstad.
Daarom erf ik om te danken,
Met gekochten door het bloed;
Dan in zondeloze klanken,
Zegepralend: "God is goed!"

2

'k Kreeg geloof en daarom leef ik,
Leef ik, schoon ik sterven ga,
Leef ik uit de Bron van leven,
Uit de vrucht van Golgotha.
Daarom leef ik uit mijn Heere,
Naar de wet van 't tarwegraan,
Is mijn kruisgang God ter eere
en mijn dood ten hemel gaan.

4

'k Kreeg geloof en daarom spreek ik,
Spreek ik van gena alleen;
Spreek ik in mijn klaag- en roemtaal,
Door het licht en duister heen.
Daarom profeteer ik stadig,
Klimt het priesterreukwerk op,
Strijd ik in mijn koningsmantel,
Tot de kruisvlag staat in top.

6

'k Kreeg geloof en daarom wacht ik,
Wacht ik, als het schepsel zucht,
Naar de volle wederschepping,
Naar de grote Christusvrucht.
Daarom wacht ik in mijn tranen,
Daarom wacht ik in mijn lach,
Worst'lend onder Jezus' vanen,
Op den vollen gloriëdag.

zoveel voor. Laat staan in de geschiedenis van eigen kerk en gemeente. De uitgever blijft niet met gedenkboeken zitten, er is aftrek. Men leest, maar het gelezene kan zo gemakkelijk weer vergeten worden. Het eigentijdse kan zo alleen de belangstelling hebben. Nu is het zeker waar, we leven in de negentiger jaren en het tijdsbeeld is anders van vijftig, honderd jaar geleden.

Echter één zaak, één werkelijkheid dient niet vergeten te worden: het werk van de Heere wijzigt zich niet. Gods Woord en de belijdenis der kerk blijven staan. De leer der kerk mag nimmer aangepast worden aan het denkpatroon en de overtuiging van de mens. Het theologisch denken van wie ook mag nimmer ingedragen worden in de Heilige Schrift. Het "zo zegt de Heere" moet gehoorzaamd, het gezag van de Heilige Schrift erkend en dat de Schrift haar eigen Uitlegster is. Daar dient een predikant ook steeds van doordrongen te zijn. Hij moet overal op en onder de kansel dienaar, bedienaar van het goddelijk Woord zijn.

Van der Meiden kan hier ten voorbeeld gesteld worden. Uit innerlijke eerbied voor en verbonden aan het Woord, wilde hij steeds het Woord bedienen.

Prof. Kremer schreef in het jaarboek 1963: "het werk van Prof. van der Meiden kenmerkte zich door een bijzondere hoogachting en liefde voor Gods openbaring, zoals die in de Schriften tot ons komt. Steeds was hij zich daarbij diep bewust, dat de Heilige Geest alleen dit Woord Gods recht doet kennen en toepast aan de harten. Dit geldt voor de theoloog, maar ook voor elk lid der gemeente".

Nu is het zeker waar, dat Van der Meiden niet de enigste predikant, hoogleraar is, die in waarde dient gehouden te worden en wiens leven en prediking moet overdacht worden. Het paulinische woord dient ter harte genomen te worden: "Gedenkt uwer voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling".

Het blijven denken aan de ambtsdrager is eis, maar dan niet slechts door een foto aan de muur van de consistorie. Wanneer de foto niet spreekt, dan is het niet best gesteld in kerkeraad en gemeente. Er mag geen tegenstelling zijn tussen het verleden en het heden. Het wezenlijke van 40, 50 jaar geleden mag niet begraven liggen. Er is

geen eigentijdse prediking. Zeker de opbouw en in bepaald opzicht de stijl van de prediking kan anders zijn, maar de hoofdinhoud moet gelijk zijn aan jaren geleden. De geestelijke erfenis van het verleden mag niet begraven liggen. De jongeren dienen er weet van te hebben. Het doorgeven ervan is naar de Schrift. Gelukkige gemeente, waar dit blijkt. Waar achting is voor het verleden, waar jongeren weet krijgen van het verleden, waar de predikant ook met hoogachting spreekt over zijn voorgangers, die voor de tweede wereldoorlog de gemeente dienden. Geeft hij door, wat hij van hen weet, dan is dat een bewijs, dat hij zich één weet met het verleden. Het: "Ik ben een vriend, ik

ben een metgezel, van allen die Uw Naam ootmoedig vrezen en leven naar Uw Goddelijk bevel" is blijvend. Genadeleven en daarom ook de geestelijke verbondenheid zijn geen tijdgebonden realiteiten.

Prof. Kremer schreef na de begrafenis van Van der Meiden: "Zijn onderwijzing en zijn getuigenis blijven klinken, waarin Professor Van der Meiden op bijbels-confessionele wijze de weg der vrije genade gewezen heeft, die hemzelf tot de weg des levens geworden was".

Van der Meiden heeft dit zelf ook vastgelegd in een gedicht. (Zie pag. 212).

Ds. M.C. Tanis.

Ontwaakt, de nieuwe inquisitie komt!

(Gedachten bij de Algemene wet gelijke behandeling)

Ruim 10 jaar geleden publiceerde de regering het eerste Voorstel voor een wet gelijke behandeling. Het doel van dit wetsvoorstel was om een ongerechtvaardigd onderscheid (discriminatie) tussen mensen op grond van geslacht, seksuele geaardheid (homofilie) en burgerlijke staat (ongehuwd samenwonen) tegen te gaan.

In dit onderwerp werd nog enigszins rekening gehouden met de vrijheid van godsdienst, zo zou deze wet niet gelden voor het beroepen van ambtsdragers. Het voorstel riep gelukkig veel verzet op, ruim 16.000 reacties bereikten de regering. Men beloofde rekening te houden met de vele kritische opmerkingen die gemaakt waren. In 1991 diende de regering het gewijzigde voorstel voor de Algemene wet gelijke behandeling in bij de Tweede Kamer. Dit zal in november D.V. behandeld worden. Opvallend hierbij was dat het aantal onderwerpen, waarop de wet betrekking heeft, uitgebreid is. Zo is nu ook het verbod op discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid en ras in de wet opgenomen.

Ernstige bezwaren

Deze wet tast de gereformeerde gezindte in haar hart. Door deze wet wordt het namelijk niet meer mogelijk binnen instellingen en bedrijven een eigen personeelsbeleid te voeren. Ik noem u enkele consequenties van de wet.

• *Aantasting van de onderwijsvrijheid.*

Dit wetsvoorstel maakt het schoolbesturen onmogelijk een personeelsbeleid te voeren, dat recht doet aan de identiteit van de school. Wanneer het bestuur eisen stelt aan docenten met betrekking tot de inrichting van hun persoonlijke leven, denk daarbij aan ongehuwd samenwonen, dan valt dit onder de werking van de wet.

• *Beperking beleidsruimte identiteitsgebonden instellingen.* Het wordt een bestuur van bijvoorbeeld een christelijk bejaardentehuis onmogelijk gemaakt een eigen toelatingsbeleid te voeren. Wanneer men in een reglement een bepaling zou opnemen, die inhoudt dat mensen die rooms-katholiek zijn niet toegelaten kunnen worden, zal dit door de wet niet worden toegestaan.

• *Geen eigen personeelsbeleid voor de bedrijven.* Wanneer bedrijven personeel in dienst willen nemen vanuit de eigen kring is dit niet meer mogelijk, omdat de wet dit alleen toestaat, wanneer dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de functie.

• *Beperkte individuele vrijheid.* De wet staat bijvoorbeeld aan een weduwe die een kamer wil verhuren niet toe, dat zij die alleen aan meisjes wenst te verhuren.

Inquisitie

Het karakter van de wet is gelijkheid, zelfs onder dwang. Maar voor diegenen, die Gods Woord als richtsnoer voor hun handelen willen hanteren en daarnaar hun leven willen inrichten

wordt dit feitelijk onmogelijk gemaakt. Een wet die discriminatie wil voorkomen, gaat juist een speciale groep ernstig discrimineren.

Deze wet mag duidelijk als een anti-christelijke wet worden gekenschetst. Daarbij komt nog dat in de wet de instelling van een Commissie gelijke behandeling is opgenomen. Deze Commissie krijgt tot taak klachten over discriminatie te onderzoeken, of uit eigen beweging onderzoek naar vermeende vormen van discriminatie in te stellen. De Commissie kan ook zelf zaken bij de rechter aanhangig maken en deze om een uitspraak verzoeken. Naar mijn oordeel kan hier gesproken worden van een vergelijking met de vroegere inquisitie. De Commissie zal speurend rond zien, naar diegenen, die willen leven naar de norm van Gods Woord en daarom bijvoorbeeld geen praktiserende homoseksuelen in hun bedrijf wensen op te nemen en hen daarom voor de rechter slepen. Daarbij mogen we ons zeker de vraag stellen, hoelang het nog zal duren voordat de wet ook haar reikwijdte zal uitstrekken tot in de kerk? Dat niet meer verkondigd mag worden hetgeen God zonde noemt?

Oproep

Uit het bovenstaande moge het de lezer duidelijk worden dat de Algemene Wet Gelijke Behandeling een ernstige bedreiging vormt voor de gereformeerde gezindte. Waarbij we ons echter wel de vraag mogen stellen: hebben we dit oordeel niet verdiend?

Hoe zijn we omgegaan met de weldaden van reformatorisch onderwijs, eigen bejaardentehuizen etc.

Moet van ons niet gezegd worden, dat we als een verzadigde ziel het honigzeem hebben vertreden? (Spr. 27:7).

Dat we in deze ook onze schuld voor de Heere mogen leren kennen. Dan is er ook in deze nog verwachting. Want spreekt de Heere niet: "Ik zal heen gaan en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken" (Hosea 5:15a). Dat de Heere zich nog mocht laten verbidden van een schuldig volk en Hij het moge verhinderen dat deze wet in ons parlement wordt aangenomen.

Mr. A.A. Egas, Werkendam.

kende en kloppende tot de wedergeboorte kunnen komen en daarmee tot de genade. Uit zichzelf zou hij, ter voorbereiding op de wedergeboorte, berouw kunnen voortbrengen en droefheid over de zonde en een verandering van zijn leven - kortom een bepaald beginsel van geloof en liefde tot God. In ieder geval: een verlangen naar God en Zijn genade. En zo zou er vanuit de mens aanleiding zijn dat God Zijn genade aan hem zou geven. Welnu, zo zeiden de Remonstranten, Gods barmhartigheid is zo groot dat Hij dat heel kleine maar goede beginsel dat van de mens zelf is, wil vergoeden met overvloedige beloningen.

Dat was (en is) hun leer over de voorbereidende genade. Vanuit eigen wortel spruiten er bij de mens allerlei werkzaamheden die hem aangenaam maken bij God. En hij valt zo bij God in de smaak, deze zoekende mens, dat God hem gaat belonen met Zijn genade. Nee!, zeggen de Leerregels. Zo is het niet. Zulke voorbereidingen die uit onszelf zijn en die God wil vergoeden, zijn er te enenmale niet! God is Zijn genade aan niemand schuldig. Trouwens - waar is die goede wortel te vinden in de mens van wie de Heere zegt dat hij dood is in zonden en misdaden?!

De troost der verkiezing (14)

(naar aanleiding van het gelijknamige boek van ds. L. Vroegindeweyj)

In dit artikel wil ik voor de derde en laatste keer met u stilstaan bij "de onwederstandelijke genade". U weet het misschien nog: dat is het vierde van de zogenaamde vijf punten van het Calvinisme. Behandeld in hoofdstuk III/IV van de Dordtse Leerregels.

Voorbereiding door de zondaar?

Overeenkomstig het getuigenis van de apostel Paulus belijden de Leerregels dat niet de mens zelf maar dat God het is, die daar werkt het willen en het werken - ja, alles werkt in allen" (par. 14). De volgende paragraaf sluit hierop direct aan als gezegd wordt: "Deze genade is God aan niemand schuldig. Want wat zou Hij schuldig zijn aan degenen die Hem niet eerst geven kan opdat het Hem vergolden worde? Ja, wat zou God dien schuldig zijn die van zichzelf niet anders heeft dan zonde en leugen?"

De Heere is de mens in het bewijzen

van Zijn gunst niets verplicht. Gods genade is een onverdiende genade. Dat onze vaders dat op deze plaats nog eens nadrukkelijk aanwijzen heeft een diepe reden. Laten we de verwerping der dwalingen die bij dit hoofdstuk behoren eens lezen. Afgewezen wordt dat de verdorven en natuurlijke mens de zaligmakende genade zou kunnen ontvangen door het goede gebruik van het licht der natuur of van de gaven die hij ontving. Bijvoorbeeld dat hij uit zichzelf nog zou kunnen hongeren en dorsten naar de gerechtigheid of dat hij een verslagen geest, die aan God immers aangenaam is, zou kunnen offeren (par. 4 en 5). Dat alles wijst onze belijdenis af.

Wat leerden de Remonstranten dan? Dat er uit de mens nog iets goeds kan voortkomen. En dat God daarom de mens iets schuldig is. Zo zagen ze uit de natuur van de mens nog allerlei goede dingen voortkomen. In deze redenering zou de mens door zijn natuurlijke vermogen zachtjes aan ("allengskens") al biddende en zoe-

Voorbereiding door de Heilige Geest

Onze vaders werpen de arminiaanse gedachte van de eigen voorbereiding dus ver van zich. En toch, in de geschriften van onze oudvaders komt dat woord "voorbereiding" menig keer voor. Bedoelen ze daarmee dan hetzelfde als de Remonstranten? Leggen ook zij daarmee een beginsel ten goede in de mens? Gaat u het zelf maar na. Lees bijvoorbeeld wat Ursinus, u weet wel één van opstellers van onze Catechismus, schrijft in zijn Schatboek. "De kennis der ellendigheid is nodig tot de Christelijke troost. Daarom dat ze in ons verwekt een begeerte om verlost te worden, zonder welke immers de troost niet wezen kan. Want de mensen zijn geen bekwaame toehoorders van het Evangelie tenzij ze hun zonden en ellendigheid bekennen. Want door de verkondiging van de Wet, waaruit de ellendigheid bekend wordt, moet de verkondiging van het Evangelie voorbereid (!) worden." Olevianus, de andere auteur van de Catechismus, spreekt eveneens over "een zekere voorbereiding tot het geloof". De verschrikkingen van het

geweten namelijk. Daardoor gaan de uitverkorenen hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Eerst naderhand komt de belofte van het Evangelie. Het komt niet alles ineens.

Om nog een voorbeeld te nemen: de reformator Calvijn spreekt soortgelijke woorden. Op vele plaatsen, onder andere in zijn Institutie, wijst hij er met klem op dat zulk een voorbereidend werk noodzakelijk is. Met grote nadruk spreekt Calvijn er dan over dat God de Zijnen bekwaam of geschikt maakt om de genade te ontvangen. Zo zegt hij ergens dat wij tot een volkomen verslagenheid gebracht moeten zijn, alle grootsheid moeten afleggen, ontledigd zijn van eigen waardigheid, door een ernstig gevoel van onze ellendigheid en gebrek verslagen zijn, door een diepe gebrokenheid verwond zijn in ons hart. Dit alles gaat aan de openbaring van Christus en aan het geloof in Hem vooraf (Inst. III/12/6vv.). God bereidt zijn uitverkorenen voor op het ingelijfd worden in Christus. Dat hebben mannen als Calvijn en Ursinus - en denk ook eens aan Luther! - uit de Schrift en ongetwijfeld ook uit hun eigen zielservaring geleerd.

Maar dan nog eens de vraag: is zulk een voorbereiding, zoals de Remonstranten leren, nu een werk dat uit de eigen wortel spruit? Moet een mens zichzelf daartoe brengen? Ik geef u het antwoord met enkele woorden van Calvijn. Ontleend aan zijn verklaring van Matth. 11 vers 28, waar hij er op wijst dat Christus niemand ontvangt tot het genieten van Zijn rust dan die verbroken zijn onder de last der schuld. *“Deze voorbereiding (!) om de genade van Christus te ontvangen, ontbloot de mensen geheel en toont aan dat zij ledig zijn van alle deugd. Zij is een gave van de Heilige Geest, omdat zij het begin van de bekering is tot welke niemand geraakt of streeft uit eigen aandrifft. Christus heeft niet willen aantonen wat de mens uit eigen kracht moet bewerkstelligen doch alleen hoe zij moeten geschikt en begerig gemaakt zijn die tot Hem komen”*, aldus Calvijn. We lezen het dus duidelijk: deze voorbereiding is niet het werk van de mens zelf, maar het is een gave van de Heilige Geest. Hoe zou ook een totaal verdorven menskind zich kunnen schikken tot het ontvangen van Gods weldaden?!

Onze vaders spraken niet zonder goede reden van deze voorbereiding. Hoewel zij wisten dat zelfs hiervan de natuurlijke mens een eigen verdienste weet te maken.

En dat de Remonstranten deze voorbereiding op hun eigen rekening schreven. Toch is deze voorbereiding wezenlijk. Maar dan als een werk Gods. Al te zeer is, ook bij degenen die zich nog gereformeerd willen noemen, het besef verdwenen dat de Heere toewerkt naar Zijn werk van genade en dat er geen aannemen van Christus is vóór de kennis en inleving van de eigen schuld en ellende. En dat recht en grondig.

Geen voorbereidende genade die het werk van mensen is, geen boetedoeningen, geen tranen of gebeden die verdiensten meebrengen, maar wel zulk een voorbereiding die bestaat in een grondige kennis van onze verdorvenheid, een ontbloten van alle gerechtigheid, een verlangen naar zulk een Middelaar die ons in de gemeenschap met God brengt, en een smeken om genade met behoud van Gods recht en heiligheid. *“Alleenlijk - ken uw ongerechtigheid”*, aldus de profeet Jeremia. Deze kennis, deze verbrijzeling, dit verlangen, dit hongeren en dorsten is genade en het is een voorbereiding tot het ware geloof in Christus. De HEERE moet ons twee dingen doen. Hij moet arm maken en in die weg rijk. Hij moet ontledigen en die weg vervullen met wat eens Anderen is. Zo wordt het genade om genade te ontvangen.

Vorbereiding tot Christus

Is er ook heden geen goede reden deze dingen te benadrukken? Is er heden ten dage niet met name het gevaar dat men geen weet heeft van droefheid en ontdekking, van verlorenheid en ontgronding, van verlichting van het verstand en overbuiging van het hart? Velen hebben immers zomaar ineens geloofd. Men meent wel te weten van verlossing maar er ging geen onuitsprekelijke ellende aan vooraf. Dat lijkt op een kind dat weliswaar in huis is, maar dat door de moeder nooit gedragen is en dat ook niet uit haar geboren werd. Alexander Comrie maakte in dit verband de opmerking dat de mensen tot de grootste zaken van het Christendom komen - zo gauw en met zo weinig strijd en worsteling, dat hij moest zeggen: *“Hoe hebt ge het toch zo spoedig gekregen, mijn zoon? Hoe zijt ge toch*

zo schielijk tot Jezus, tot verbondsonderhandeling en geloofsverzekerdheid gekomen? Ondertussen”, zo voegt hij daaraan toe, *“degenen die bevindelijk aan hun machteloosheid zijn ontdekt geworden, hebben niet te vrezen. Zij hebben immers het geloof tot vereniging niet kunnen oefenen totdat God het hun gaf”*.

Dat brengt mij er tenslotte toe het volgende nog te benadrukken. Het is waar dat er drie stukken tot zaligheid gekend moeten worden; het is waar dat de uitverkorene bevinding ontvangt van zijn ellende; het is tevens waar dat de HEERE hem op Zijn tijd opvoert uit de ruisende kuil en de diepte der ellende - toch is dit geheel van ervaringen niet de grond waarop zulk een zondaar wordt gezet. Ik denk aan Christen uit Bunyans boek aan het begin van zijn pelgrimsreis. Hij komt in de poel Moedeloosheid terecht. En het schijnt hem toe dat hij er in zal omkomen. Als alle hoop hem gans ontvallen is, wordt hem echter de hand gereikt. Hij wordt uit de poel getrokken en zijn voeten vinden vaste grond. Pas dan vindt hij weer hoop als zijn ziel houvast heeft aan de beloften Gods. Niets en niemand minder dan Christus is de grond. Christus door het geloof aangenomen. Alleen in Hem vindt een zondaar de zaligheid. Alles wat de zondaar heeft, zo dat niet is in Christus, uit Christus en door Christus, is niets. *“Schade en drek”*, zegt de apostel. *“Een zee van tranen buiten Christus, door de benauwdheid van het geweten voortgebracht, is niet beter voor God dan de tranen van de verdoemden in de hel”* (Comrie). Daarentegen de minste traan van degenen die in Christus zijn, is kostelijk voor God. In Christus alleen is God verzoend. Het is de uitverkoren zondaar die door Gods Geest wordt bearbeid, dan ook allereerst om Hem te doen.

Daarom - wat is de door God Zelf gewerkte voorbereiding tot het geloof profijtelijk en onmisbaar. Ze is de enige weg tot de openbaring en kennis van Christus, de Gezegende van de Vader. Ze leidt uiteindelijk slechts tot verwondering. Wat heeft toch de HEERE bewogen om naar zo'n dode hond, de meest verdorvene en schuldige, om te zien? Ieder kan zalig worden, behalve ik. En nu behaagt het de HEERE Zijn Zoon in mij - in mij - te openbaren.

Hier spreekt alles van de vrijmacht

Gods, van de vrije en onverdiende verkiezing en van Zijn onwederstandelijke genade. "HEERE, waarom?" Daar is maar één antwoord. Alzo is geweest het welbehagen voor God.

J.M.K. Kieviet.

Voor de jeugd

6. De Samaritaanse vrouw

"Er kwam een vrouw uit Samaria om water te putten. Jezus zeide tot haar: Geef Mij te drinken"

Joh. 4:7

Beste jongelui!

Het is al weer een poosje geleden dat we onze gedachten hebben laten gaan over de geschiedenis van de Samaritaanse vrouw. Ik hoop niet dat jullie het vergeten zijn. En zo ja, lees dan hetgeen geschreven is nog maar eens over, dan kom je er weer in.

We hebben het gehad over Jezus, Die als de Levensbron zat bij de Jacobsbron. Daar zou natuurlijk nog wel meer over te schrijven zijn, want de gedachten vermenigvuldigen zich steeds.

Terwijl Jezus bij die bron zich bevond, op het heetst van de dag, kwam er een vrouw uit Samaria om water te putten. Zij komt op een ongevoel uur. Want vanwege de hitte was men niet gewoon om op dat tijdstip naar de bron te gaan. Men zocht dan veel eer wat verkoeling buiten de bron. Dat is waar in natuurlijk opzicht. En geestelijk is dat niet anders. En dan denk ik weer aan Jezus, Die daar zat als de levensbron. Daar zoekt niemand verkoeling tegen de hitte van de toorn Gods, die veel groter is dan de hitte van de zon. Daar moeten jullie ook maar eens over na denken. Misschien heb je van de hitte van Gods toorn helemaal geen last. Je hebt er wel eens van gehoord, en het zal wel waar zijn, maar het doet je niets. Je gelooft het wel. Over jezelf ben je nog al tevreden. Je loopt aardig in het lijntje. Wie weet er wat van je zeggen? Je zit in de schaduw van je goede werken. En de hitte van Gods toorn raakt je niet. Als dat wel het geval is, dan ga je verkoeling zoeken bij de Levensbron, de Heere Jezus Christus. En als dat niet het geval is, dan laat je Hem rustig zitten. Je hebt Hem niet nodig. Het is natuurlijk heel erg, als dat zo is. Het is zelfs het ergste wat zich denken laat. Want dan blijf je zonder Jezus. En zonder Jezus wordt het een "voor eeuwig omko-

men". Want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Mogelijk zegt deze of gene: Dat is een bekende regel. Die hoor ik wel meer. Bedenk dan ook dat het een ware regel is, en dat hij waard is om er over na te denken.

De vrouw kwam dus op een ongevoel uur. Het zou echter voor haar worden: een onvergetelijk uur. Misschien is dat bij jou ook wel het geval! Die vrouw had op dat ongewone uur, er nog geen weet van dat het voor haar een onvergetelijk uur zou worden. Daar is zij later pas achter gekomen.

Zo kan het ook met jou zijn. Je zit in de kerk, of je leest dit artikel. Helemaal niet met de bedoeling om er door "gesticht" te worden. Het laat je allemaal vrij koud. Je bent er eigenlijk nog nooit echt warm voor gelopen. Terwijl het toch in Gods raad besloten ligt, dat jouw verkeer in de kerk, of het lezen van dit artikel voor jou een onvergetelijke zaak wordt. Want God kan het gebruiken om je in contact met Jezus te brengen.

Er kwam een vrouw uit Samaria om water te putten. Haar naam wordt niet genoemd. Het is blijkbaar ook niet belangrijk dat wij haar naam kennen. Zij wordt alleen aangeduid als een vrouw uit Samaria. Doch al weten wij haar naam niet, toch was zij in de hemel bij God wel bekend. Want het was een door God uitverkoren vrouw tot zaligheid. Dat wist die vrouw op dat moment niet. Later is zij daar wel achter gekomen. Zo weet niemand van te voren of hij of zij uitverkoren is, doch als dit het geval is, dan komt men er in de tijd toch wel achter.

Toen de vrouw bij de Jacobsbron kwam, heeft zij Jezus daar zien zitten. Doch het interesseerde haar in het minst niet. Zij kwam om water en niet om Jezus. Dat is al weer zo'n trek, waar we ons zelf door kunnen leren kennen. Als het over natuurlijke dingen gaat, dan zijn we meestal in de weer. Doch als het over Jezus gaat, dan komen we in 't geweer. Jezus was voor haar maar een gewoon mens, en dan moet van haar gezegd worden, wat van ons ook geldt, dat zij van nature geneigd was om God en de naaste te haten. Dat het met haar zo gesteld was, dat wist Jezus wel. Want al was Hij in haar ogen een "gewoon mens", in Zijn ogen was zij voor Hem een "gegevene van de Vader", die Hij toebrengen moest, tot de gemeente die

zal zalig worden. Hij was de Bruidegom en zij was de Bruid, al kende zij Hem als zodanig nog in het geheel niet. Hij kende haar als zodanig wel.

Ik zie in mijn gedachten die vrouw bezig. Zij laat haar emmer in de put zakken, om hem gevuld uit de put op te trekken. Om daarna weer zo spoedig mogelijk te vertrekken. Doch daar krijgt zij de kans niet voor. Want Jezus gaat met deze vrouw, die Hij door en door kende, gelijk later blijken zal, contact zoeken. Daar moeten wij ook op letten. Het contact zoeken gaat niet van die vrouw uit, doch van Jezus. Hij is altijd de Eerste. Mensen vragen niet naar Hem, Hij vraagt wel naar mensen. Vinden jullie dat geen wonder? Want als het niet van Hem uitging, dan zou er nooit iets van terecht komen. Hij is altijd de Eerste. Hij wordt gevonden van hen die naar Hem niet vraagden, en naar Hem niet zochten. Zo staat het in de Bijbel, en zo wordt het nog beleefd.

Als Hij contact gaat zoeken dan doet Hij dat met takt. Hij weet precies hoe Hij de mensen vangen moet. Als wij contact met mensen gaan zoeken, bijv. om hen geestelijk wat te leren, dan geschiedt dat niet altijd met takt. Het gebeurt menigmaal heel ontaktisch. En dan is het voorbaat uitgesloten dat men contact krijgt. De deur van hem die tegenover je staat, wordt dan bij voorbaat gesloten. Het vragen om wijsheid is daarom altijd wel een geboden zaak, namelijk om mensen te benaderen. We worden in de Bijbel daartoe zelfs opgewekt: Indien iemand wijsheid ontbreekt, dat hij ze dan van God begere, Die mildelijk schenkt en nooit verwijt. Een zaak die een ieder die dit leest, wel ter harte mag nemen. Want het zal een ieder toch wel eens overkomen zijn, dat hij na een mislukking om met de naaste tot een gesprek te komen, zal moeten zeggen: Ik had het ook geheel anders aan moeten pakken. Men heeft het dan gewoon fout gedaan. Gelukkig als men van begane fouten ook nog wat leren mag.

Jezus maakt natuurlijk geen fouten. Fouten die door mensen gemaakt worden, getuigen van menselijke onvolkomenheid. Jezus is in alles volkomen geweest. Dat blijkt ook in Zijn contact met die Samaritaanse vrouw.

Hij vraagt heel eenvoudig aan haar: "Vrouw, geef Mij te drinken?" Dat is een heel natuurlijke vraag. Hij zegt

niet rechtstreeks tegen haar: "Vrouw, hoe staat het met je op reis naar de eeuwigheid?" Dat had Hij natuurlijk ook kunnen vragen. En dat zou echt geen misplaatste vraag geweest zijn. Zulk een vraag kan het in sommige gevallen heel goed doen. Doch dan moet men wel weten aan wie men die vraag stelt. Als Jezus haar die vraag had gesteld, dan zou zij hebben kunnen zeggen: "Man, waar bemoei je je mee?" Zij kende immers Jezus niet. Zij zou Hem wel leren kennen, doch alles op zijn tijd.

Hij vraagt om te beginnen, heel eenvoudig om wat water, om te drinken. Hij zat daar immers vermoeid zijnde, op het heetst van de dag. Deze vraag aan haar hield eigenlijk in, of ze Hem een dienst wilde bewijzen. Hij stelt haar die vraag, wanneer zij met Hem onder vier ogen verkeert. (Want Zijn discipelen waren in de stad, opdat zij zouden spijze kopen.) Ik heb dit tussen haakjes gezet, omdat het ook zo in mijn Bijbel staat. Het is van de evangelieschrijver een opmerking als van terzijde. Doch wel een opmerking, die wij op moeten merken. Want het onder vier ogen met Jezus te verkeren, is ook niet zonder betekenis. Terwijl er niemand bij was, was het voor Jezus een goede gelegenheid om die vrouw om drinken te vragen, om te vragen of ze Hem een dienst wilde bewijzen.

Mogelijk zijn jullie, terwijl je dit leest, ook alleen. En dan komt ook bij Jezus vandaan, via dit artikel, de vraag naar jullie toe, of je je leven in Zijn dienst zoudt willen besteden? Dat lijkt mij toch wel een heel gewichtige vraag. Want de Heere is het zo waard, dat je Hem dient. En als Hij dan om dien dienst aan Hem vraagt, wat is dan jullie antwoord? Ja!...Nee!...of....

We hopen daar de volgende keer wat nader op in te gaan. Ik hoop op deze wijze in kontakt met jullie te komen en te blijven. Daar is nog veel te leren. Ik zou zeggen, begin maar met te vragen Psalm 143:10 (ber.). Zoek dat zelf maar op, als je het uit je hoofd niet weet. Want ik ben aan het einde van mijn artikel gekomen, en moet er daarom voor ditmaal weer een punt achter zetten. Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

Chr. Geref. Bezinningskring

"De bezinningskring binnen de classis

Leeuwarden" hoopt binnenkort weer een openbare samenkomst te beleggen, en wel op vrijdag 20 november 1992 D.V.

De plaats voor de samenkomst is dit keer in de Chr. Geref. Kerk te Damwoude. Aanvang 19.45 uur.

Spreker is de weleerwaarde heer ds. H.R.H.A. de Boer van Zeewolde met als onderwerp "WIE SPREEKT ER ZONDAGMORGEN?"

Boekbesprekingen

Bij Uitgeverij De Groot Goudriaan te Kampen verscheen een bloemlezing van de religieuze gedichten van Bilderdijk. Het bundeltje bevat een selectie van 25 gedichten bijeengebracht door drs. C.R. van den Berg. Voorafgaand aan de gedichten treffen wij een korte biografie aan en enkele bladzijden die handelen over Bilderdijk en het Christelijk geloof.

Vervolgens twee bladzijden over de inhoud van de gedichten zelf. Het merendeel van het poëtisch werk van Bilderdijk is door Da Costa bijeengebracht en bevat wel 16 delen. We treffen hier dus slechts een eerste kennis-making aan.

De laatste twee gedichten zijn van de hand van Katharina Wilhelmina Schweickhardt aan wie Bilderdijk in het voorjaar van 1796 zijn liefde bekende. Naast waardering een enkele opmerking.

Ik plaatste een vraagteken bij deze uitdrukkingen: algenadig God (pag. 21) en Algoedheid (pag. 25). Is wel waar wat we lezen op pag. 35 dat van het gesloopt heelal geen spoor meer wezen zal? Er komt toch een nieuwe hemel en een nieuwe aarde? Er is veel waar we mee instemmen.

Op pag. 20 lezen we bijvoorbeeld in het gedicht "Vrijmacht": 'k Ben het hoogste lijden waardig, En mijn hart bestemt die straf.

12-11-1952

12-11-1992

"De Heere is onzer gedachtig geweest, Hij zal zegenen"
(Ps 115:12a)

Met deze tekst werd 40 jaar geleden het huwelijk van onze geliefde ouders

M. Vlietstra
en
W. Vlietstra-Koster

kerkelijk bevestigd, terwijl op 19 november de bevestiging van vader plaatsvond in het ambt van dienaar des Woords. Dat de Heere ze verder moge zegenen en tot zegen stellen is de bede van hun dankbare kinderen en kleinkinderen.

"Hij is getrouw, de bron van alle goed" (Ps 27:7 ber.)

Ter gelegenheid van deze jubilea zal D.V. zaterdag 14 november 1992 een herdenkingssamenkomst worden gehouden in het kerkgebouw van de Evangelische Broedergemeente, Zusterplein 12 te Zeist (aanvang 14.15 uur) met in aansluiting daarop een receptie (tot 18.00 uur) in Het Slot Zeist, Zinzendorflaan 1, welke aangeboden wordt door de Kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Zeist.

Tiny en Henk
Walter, Bernhard
Janny en Toon
Johnny, Waltera, Martijn,
Mariëtte
Wilma en Dick
Fabio, Jamie
Bart en Nel
Marten, Pieter, Bart
Sina,
Evaline en Karl
William, Sarina

Adres pastorie: Berkenlaan 21, 3707 BB Zeist

Ja, uw vonnis is rechtvaardig. Het boekje telt 48 pag.

AvH.

Bij Uitgeverij Den Hertog B.V. te Houten verscheen van de hand van A.W. Zijdeveld een gedichtenbundeltje getiteld: "Toe-vlucht". De titel is ontleend aan Spreuken 14:26 waar staat "In de vreeze des HEEREN is een sterk vertrouwen, en Hij zal zijn kinderen een Toevlucht wezen." Wat de inhoud betreft het volgende.

Er zijn bijvoorbeeld gedichten die op Kerst betrekking hebben en er zijn er ook die getuigen van oog voor het natuurschoon. Naast waardering willen we een enkele opmerking plaatsen. Waarschijnlijk zal op pag. 45 sprake moeten zijn van "Waal" i.p.v. "Waai" en het zou onzes inziens beter zijn op pag. 38 "jonkvrouw" te vervangen door "maagd". Onder liefhebbers van gedichten zal het boekje zijn weg wel vinden.

AvH.

De kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Zeist bericht u met vreugde en dankbaarheid aan de Heere dat zijn predikant

ds. M. Vlietstra

op D.V. 19 november 1992 de dag hoopt te herdenken dat hij 40 jaar geleden in de gemeente van Eemdijk bevestigd werd in het ambt van dienaar des Woords.

U wordt hierbij van harte uitgenodigd ter gelegenheid van dit jubileum de herdenkingssamenkomst bij te wonen, die gehouden zal worden op D.V. zaterdag 14 november 1992 in het kerkgebouw van de Evangelische Broedergemeente, Zusterplein 12 te Zeist.

Aanvang: 14.15 uur.

Aansluitend wordt u verwacht op de receptie, die aan de familie Vlietstra zal worden aangeboden in Het Slot Zeist, Zinzendorflaan 1, tussen 16.00 en 18.00 uur.

De kerkeraad van de
Chr. Geref. Kerk, Zeist.
H.J. Zeedijk, 2e voorzitter
M.L. Hendrikse, scriba.

Help! Er is nood!

**Heel dichtbij.....
in onze grote
steden; duizenden
thuislozen lijden
gebrek!**

Stichting **Ontmoeting** probeert daar wat aan te doen. Stichting **Ontmoeting** is een reformatische instelling, die thuislozen opvangt en begeleidt overeenkomstig Gods Woord. Ook thuislozen zijn immers onze naasten! Wilt u ons helpen? Geef u dan op als donateur à f 15,- per jaar of vraag nadere informatie aan Stichting **Ontmoeting** s-Gravendijkwal 95, 3021 EH Rotterdam, tel. 010-4257677. Ook giften zijn hartelijk welkom op giro 2600356 of bank 55.82.34.550 t.n.v. Stichting **Ontmoeting** te Rhenen.

Secretariaat:
J. W. Hendriksen.
Broekstraat 24,
7021 JX Zelhem,
tel. 08340-24479.
**Administratie en
dienstencentrum:**
s-Gravendijkwal 95,
3021 EH Rotterdam,
tel. 010-4257677.
Bestuur:
ds. L. W. v.d. Meij
(voorz.),
A. D. Aarnoudse,
ds. P. Beekhuis,
J. W. Hendriksen,
K. de Koner,
ds. C. J. Meuse,
W. van Oostende,
ds. A. J. Schalkoort,
mr. A. van Stuyvenberg,
ds. W. van Vlastuin.

**MELITE
LEDEN
ADMINISTRATIE**
speciaal voor kerken
Gezinskaarten
Automatisch jaaroverzicht
Uitvoer naar WordPerfect
Vraag inlichtingen

ARCHIPEL INFORMATICA bv
Programmatuur voor kerk,
vereniging, en pastorie
Postbus 884
3900 AW Veenendaal
Plesmanstraat 64, tel. 08385-11889

BROCHURES over BIJBELVERTALING

De GBS heeft enkele brochures uitgegeven, waarin wordt aangegeven op welke manier kernwaarden uit de Schrift in nieuwe(re) vertalingen worden aangetaast en van haar kracht worden beroofd.
Statenvertaling contra nieuwe vertaling. A. Bergsma, 48 pag. f 6,95
Groot nieuws, een ramp voor de kerk. A. Bergsma, 60 pag. f 4,75
De Heilige Schrift en haar gezag. drs. W. van den Hoorn, 64 pag. f 6,95
God geopenbaard in het vlees. rev. T.H. Brown, 28 pag. f 3,50
Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM

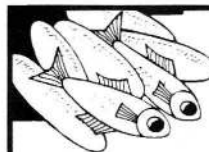
**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

*brood
en vis*

MEDISCHE NOOD!!

In Zuid-West China

Vanuit de bergdorpen van de Lahu, Wa en Dai-stammen in Zuid-West China is de zeer dringende vraag gekomen om medische klinieken. In deze omgeving is geen enkele medische zorg. Christen artsen willen daar gaan werken.

Deze kliniekjes zullen worden gebouwd in plaatsen waar de huisgemeenten samenkomen. Ze kunnen dan fungeren als kleine zendingsposten.

De bouw en inrichting van een kliniek kost f 50.000,-. Kunnen we met uw hulp 3 kliniekjes bouwen? De bergbewoners zien met grote belangstelling uit naar uw antwoord.

ONTVANGEN: f 33.000.-

NOG NODIG: f 117.000

Postgiro 31 55 32

Stichting "Bonisa-Zending"

Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse, of op rek. 33.65.54.613 van Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 05270-15063, Donaustaat 5, 8303 WL Emmeloord.